

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Ticaret Bakanı Sayın Ömer Bolat tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.
18.09.2026

Elif ESEN
İstanbul Milletvekili

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yaş sebze ve meyve piyasasına yönelik yürütülen soruşturma kapsamında 41 büyük dağıtıcı firmanın yöneticisi hakkında gözaltı kararı verilmiş; 22 ilde 109 iş yeri ve ikamette arama gerçekleştirilmiştir.

Kamuoyuna yansıyan bilgilere göre soruşturma kapsamında Ticaret Bakanlığından Hal Kayıt Sistemi (HKS), Tarım ve Orman Bakanlığından Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) verileri temin edilmiş; Hazine ve Maliye Bakanlığı Vergi Denetim Kurulu Başkanlığının çalışması kapsamında yaklaşık 1.029 üreticinin beyanına başvurulmuştur.

Soruşturma kapsamında bazı firmaların ürün arzını olduğundan düşük, maliyetlerini ise gerçeğinden yüksek gösterdiği, sahte müstahsil makbuzları düzenlediği ve gerçeğe aykırı maliyet oluşturduğu yönünde bulgular kamuoyuna açıklanmıştır.

Nitekim Hal Kayıt Sistemi; sebze ve meyve ticaretinin kayıt altına alınması, ürün miktarlarının ve fiyat hareketlerinin izlenmesi, kayıt dışılığın azaltılması ve üretici ile tüketicinin hak ve menfaatlerinin korunması amacıyla 2012 yılından beri kullanılmaktadır. Ticaret Bakanlığı da 26 Ağustos 2026 tarihli açıklamasında, mevcut sistemin sebze ve meyve ticaretine ilişkin bilgilerin elektronik ortamda tutulması, izlenmesi ve duyurulmasının yanı sıra üretici ve tüketicilerin hak ve menfaatlerinin korunmasını amaçladığını belirtmiştir.

Yaş sebze ve meyve piyasasındaki sorunların bir diğer önemli boyutu ise doğrudan hane bütçesini olumsuz etkilemesidir. TÜİK'in Ağustos 2026 verilerine göre tüketici fiyatları yıllık

yüzde 31,51 artarken gıda ve alkolsüz içecekler grubundaki yıllık artış yüzde 33,79 olmuştur. Aynı dönemde Tarım-ÜFE yıllık yüzde 21,91 artmış; “sebze ve kavun-karpuz, kök ve yumrular” alt grubunda yıllık artış yüzde 69,99’a ulaşmıştır.

Bu çerçevede;

1. Soruşturma kapsamında hakkında işlem yapılan 41 büyük dağıtıcı firmanın kaç son beş yıl içinde Ticaret Bakanlığınız veya Bakanlığınıza bağlı birimler tarafından denetlenmiştir? Bu denetimlerde hangi ihlaller tespit edilmiş ve hangi idari yaptırımlar uygulanmıştır?
2. Soruşturmada incelenen söz konusu firmaların kaçının soruşturma öncesi HKS kayıtlarında; gerçeğe aykırı HKS bildirimi, fahiş olağan dışı fiyat, miktar, stok, alım-satım veya sevkiyat hareketleri gibi haksız ticari uygulamalar tespit edilmiştir? Tespit edilmişse hangi tarihlerde ve hangi ürünlerdedir? Bu işlemler hakkında herhangi bir inceleme veya yaptırım uygulanmış mıdır?
3. HKS’ye bildirilen ürün miktarları, üreticilerin ÇKS kayıtlarındaki arazi büyüklüğü, ürün çeşitliliği ve üretim kapasitesiyle düzenli olarak karşılaştırılmakta mıdır? Bir üreticinin fiilen üretemeyeceği miktarda ürün satmış görünmesi halinde HKS üzerinde otomatik bir uyarı veya risk bildirimi bulunmakta mıdır?
4. HKS verileri; ÇKS, e-Müstahsil Makbuzu, e-Fatura, e-Arşiv Fatura ve vergi kayıtlarıyla düzenli olarak karşılaştırılmakta mıdır? Ticaret Bakanlığınız ile Hazine ve Maliye Bakanlığı arasında bu verilerin birlikte analiz edilmesine yönelik sürekli işleyen bir veri paylaşımı ve risk analiz sistemi bulunmakta mıdır?
5. Böyle bir risk analiz sistemi bulunuyorsa, mevcut sistem soruşturma kapsamında ortaya çıkan işlemleri daha önce neden tespit edememiştir? Sistem bulunmuyorsa, HKS, ÇKS ve vergi kayıtlarının birlikte analiz edilmesine yönelik bir mekanizmanın bugüne kadar oluşturulmamasının gerekçesi nedir?
6. Vergi Denetim Kurulu tarafından soruşturma kapsamında yaklaşık 1.029 üreticinin beyanına başvurularak yapılan çapraz incelemenin benzeri Ticaret Bakanlığınız tarafından daha önce gerçekleştirilmiş midir? Gerçekleştirilmişse hangi yıllarda, kaç üretici ve kaç firma kapsama alınmış ve sonuçları ne olmuştur?
7. Son beş yılda yaş sebze ve meyve ticaretine yönelik Bakanlığınız tarafından kaç denetim gerçekleştirilmiştir? Bu denetimlerde kaç işletmede gerçeğe aykırı bildirim, düşük fiyat bildirimi, çifte fatura, kayıt dışı işlem veya benzeri ihlal tespit edilmiş; toplam ne kadar idari yaptırım uygulanmıştır?
8. Üreticinin satış fiyatı ile hal, dağıtıcı ve perakende aşamalarındaki fiyatlar arasındaki fark Bakanlığınız tarafından ürün bazında ve düzenli olarak izlenmekte midir? Son beş yılda üretici fiyatı ile tüketici fiyatı arasındaki farkın olağan dışı artışı tespit edilen ürünler hangileridir?

9. HKS verileri kullanılarak tarladan tüketiciye kadar oluşan fiyat farkının hangi aşamalarda meydana geldiğini belirlemeye yönelik düzenli bir marj analizi yapılmakta mıdır? Olağan dışı marj artışlarında otomatik veya risk esaslı bir denetim mekanizması bulunmakta mıdır?

10. Son beş yılda üreticilerden, üretici örgütlerinden, hal esnafından veya tüketicilerden; üretici ile perakende fiyatları arasındaki olağan dışı farklar, gerçeğe aykırı ürün miktarı bildirimleri, sahte belge veya benzeri uygulamalar konusunda Bakanlığınıza kaç şikâyet ulaşmış ve bunların kaç hakkında inceleme başlatılmıştır?

11. Yaş sebze ve meyve fiyatlarındaki artışların hane halkının gıda harcamaları ve satın alma gücü üzerindeki etkisini ölçmeye yönelik Bakanlığınız tarafından yapılmış bir çalışma bulunmakta mıdır? Bulunuyorsa ürün bazında ve dönemsel sonuçları kamuoyuyla paylaşılmış mıdır ya da paylaşılacak mıdır?

12. Soruşturma kapsamında ortaya çıkan bulgular doğrultusunda Hal Kayıt Sisteminin denetim ve erken uyarı kapasitesinin güçlendirilmesine yönelik hangi çalışmalar yürütülmektedir? Sebze ve meyve ticaretine ilişkin mevzuatta yapılması planlanan değişikliklerde; HKS, ÇKS ve vergi verilerinin birlikte analiz edilmesi, tarladan sofraya fiyat oluşumunun izlenmesi ve olağan dışı fiyat hareketlerinin erken tespit edilerek tüketicinin ve dolayısıyla hane halkının korunmasına yönelik hangi düzenlemeler öngörülmektedir?